

fólk hoyra ekki heima á einum sjúkrahúsi, og eg haldi, at það er ómenniskjansligt at halda tey burtur frá hinum partinum av borgaranum.

Sinnissjúkrahús er ikki gamal stovnur. St. Hans Hospital varð fyrsta sinnissjúkrahús í Danmark, og það varð stovnað í 1816, og fyrsta heim fyri evnaveik í 1850'unum.

Frammanundan høvdu tey avvarandi tey sjúku heima, og t.d. vóru tey inngyrd í kjallara ella aðrastaðni, har eingin kom til teirra.

Á fátækraróði vóru eisini sjúklingar, men grundgevingin fyrri at gera stovnar var sjálvsagt at hjálpa hesum sjúklingum, men eisini tí tey vóru so ólagalig at liva saman við.

- Í 1950'unum kom heilivágur, sum gjørdi tað lættari at sissa sinnissjúk, og tá komu eisini tankar fram um, at tað ikki var rætt at innibýrgja hesar sjúklingar.

- Eg helt tað tí bert vera rímligt, at vit góvu okkara sjúku og evnaveiku víðari ræsur.

Frælsið fyrri einstaklingin

Tríggjar grundgevingar vóru fyrri hesum. Ein var, at samfelagið varð vorðið ríkari, og kundi geva sjúklingum pensión, onnur at vit høvdu fingið gagnligan heilivág, og triðja grundgevingin: frælsistankin fyrri tann einstaka.

Fólk gerast ómyndug og óhjálpin av at liva á stovni. Hóast tey kanska hava møguleikar at klára seg í gerandisdegnum, so verða hesi evni doyvd, tá tú setur mat fyrri tey, gevur teimum klæðir o.s. fr.

Teirra sjálvbjargni verður oyðilagt. Í dag eru færri innleggjarar enn í byrjanini, og tað kemst av, at sinnissjúk t.d. ikki liggja støðugt á sjúkrahúsum. Tey fara og koma, so hvørt sum tey hava brúk fyrri hjálpi, ella batna.

Tað er ein fyrimundur fyrri sjúklingarnir. Um teir liggja á psykiatriskum deild, verða tað bert hesir læknar, sum eru um sjúklingin. Tað kenn vera ein vansi, tí tá verður sálarlæknin primerlæknin hjá sjúklinginum. Hesin hevur sum kunnugt ikki eins gott innlit í vanligum sjúkum, sum t.d. ein kommunulæknin.

Sjúklingar á psykiatriskum deild kunnu eisini hava ella fáa aðrar sjúkur, og tí er tað gagnligt, um teir eisini hava samband við kommunulækna.

Lurta vit ikki eftir sjúklinginum, og geva teimum møguleika at liva, sum tey sjálvi vilja, verða teir fangar í psykiatriska valdinum, og tað er ikki rætt.

- Um ein sjúklingur ikki vil verða innlagdur, so er

tað sjálvsagt ein harðrendur veruleiki, at noyða tey til tað.

Bústaðartilboð ein loysn

Ein roynd at fáa sjúklingarnir út í samfelagið var at stovna ókispssykiatri skipanina. Hon skuldi, saman við bústaðarmøguleikum, verði grundarlagið fyrri einum sámuligum lívi uttan fyrri sjúkrahús umhvørvið.

Hetta er sama hugskot sum í Danmark, har sjúklingar eisini verða útskrivaðir í stórum tali, men bústaðartilboð eru ikki til teirra, og tí ganga sinnissjúk fyrri vág og vind í gøtunum. Er tað framtíðarvónin fyrri okkara sjúku og brekaðu?

- Tað er torført at siga. Vanligi borgarin krevur, at sjúklingar okkara skulu liva væl, tað er m.a. tað hann rindar sín skatt til. Men eingin spyr, hvussu tey sinnissjúku sjálvi vilja liva sítt lív, og hvat gagnar honum best.

Verður tað soleiðis í Føroyum í framtíðini?

- Tað kann gerast veruleiki. Vilja sjúklingar sleppa út og gerast sjónlig, hóast teir ikki liva sum vanligi borgarin, so er tað ómenniskjansligt lív at bjóða teimum á stovni ella sjúkrahúsi.

Tey vilja sleppa undan at eta, gera og siga tað, sum røktarfrólkikið áleggur teimum. Hetta ger, at tey vantrívast, og hóast tey ikki eru eins og fólk flest, so er frælsistrongdin hjá teimum eins stór og hjá øðrum fólki.

Eg hugsi ikki, at tað er nøkur endalig niðurstøða í hesum máli, sigur Árni Olsen og vil ikki gera viðmerkingar til framtíðarvónirnar fyrri hesum viðurskiptum. Ókispssykiatriin og bústaðartilboð er besta loysnin. Tey sjúku skulu ikki liggja familjuni til byrðu.

Litillátin um 25 ára virki sít

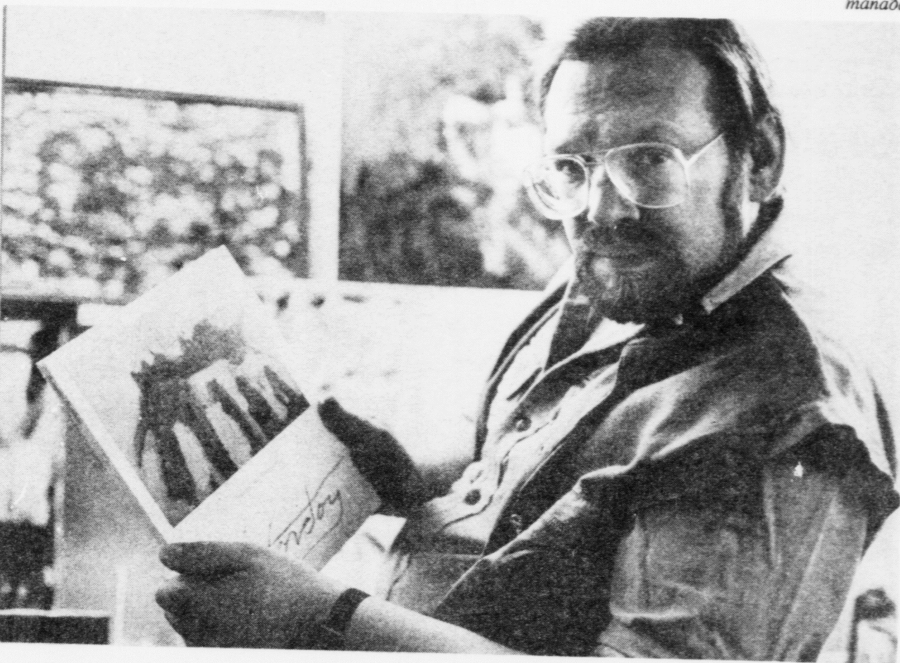
Árni Olsen vil ikki gera viðmerkingar til sparingar á psykiatriskum deild. Hann fer frá seinast í hesum mánaða, og hevur ikki givið sær stundir til at hugsa um, hvat hann so skal taka sær til. Árni Olsen: - Eg fari frá her á deildini, men harfyri kann eg virka sum læknin kortini, eitt nú hava privatviðtalu og viðgerð. Tað fer tíðin at vísa.

Ert tú nøgdur við títt lívsyrki?

- Eg hevði havt ílt við at klára meg á annan hátt, tí arbeiðið hevur verið lívsinnihaldið. Um eg valdi rætt? Tað veit eg ikki. Vónandi havi eg gjørt nyttu, og tað er ov seint at hugsa um tað nú, sigur Árni Olsen litillátin.

Blíður Amariel í List

- framsýningin hjá Amariel Nordoy, listamanni er nýskapandi, hugalig og lívgandi í hesum døgum, tá alt sýnist heldur ørkymlandi og svartskygd

Amariel Nordoy, listamaður, hevur í løtuni framsýning í Galleri List í Havn. Samstundis er hann umboðaður á Nordurlendskari framsýning í Danmark, sum verður latin upp í Berlin seinni í oktober mánaða

Amariel Nordoy, listamaður í Havn, er ógvuliga virkin í løtuni. Hann sýnir fram nýggj listaverk í Galleri List, sum hann hevur arbeitt við í eitt ár.

Tað sæst eisini av úrslitinum. Verkin er eini 24 í tali, í olju, pastell og steinprenti, sum eru á framsýningini.

Umframt framsýningina í Havn, so er Amariel Nordoy umboðaður í Danmark, á "Den Frie" í døgnum 26. september til 11. oktober, á framsýningini: "Den Nordiske", har eisini Zacharias Heinesen, listamaður er umboðaður, saman við listafólki úr Nordurlondum og Grønlandi.

Hetta er ferðasýning, sum eisini verður at síggja seinni í oktober mánaða í Berlin.

Listaverkini hjá Amariel hava allar dagar myndað bátar, sjógv, landslag og fólk, slíkt sum er gerandisdagurin í Føroyum.

Litirnir hava verið bjartir og dökkir, uttan tað at t.d. málningarnir hava verið ov

litfagrir.

- Hesaferð er framsýningin í List ógvuliga væl samansjóðað, við dramatiskum innihaldi - serliga frá útsýningum í Vágsbotni, har listamaðurin í dag hevur verkstæð.

Aðrir litir eru komnir á lørifíð, mest í bláum og alskyns vøkum bleytum litum, sum fær endaliga úrslitið at gerast blítt og fevandi. Frásøgháturin er fjølbroyttur og stímbrandi.

Tað er eins og Amariel Nordoy við hesi framsýning vil geva áskoðaranum eina positiva mynd av gerandisdegnum, við at halda, alt ikki er so ómøguligt, sum vit annars hoyra og síggja í fjølmíðlumum, og sum eisini er vanligt tos millum fólk í hesum døgum.

Hevur hetta verið ætlanin hjá listamanninum, so rakar framsýningin væl. Um ikki, so er tað upp til tann ein-

staka at fáa eina lívgandi løtu, alt eftir tí, sum hvørt einstakt menniskjað finnur fram til í hesi sýning.

Framsýningin í Galleri List er opin vanligar dagar kl. 13 - 17, og leygardagar kl. 11 - 13.

Framsýningin hjá Amariel Nordoy er at síggja til 24. september.

Dagny

LUNDAR

Íslenskir lundar eru at fáa fyrri 15 kr. stk..
Eisini eru lomvigabringur fyrri 18 kr. stk.

Suðuroyar Kjotsøla
v/ Rudolf Tausen
Tlf. 73247
Vágur